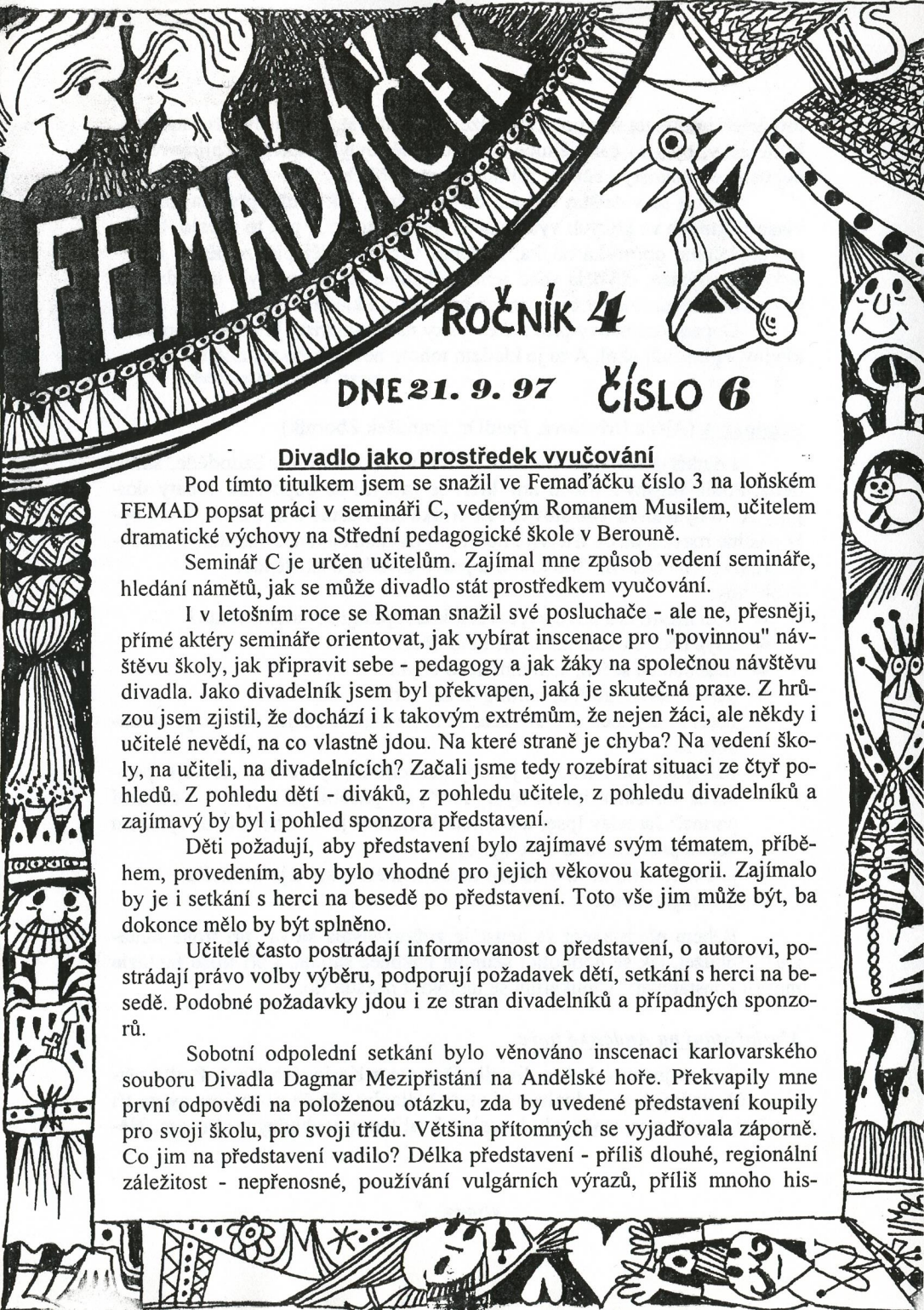

FEMADÁČEK

ROČNÍK 4

DNE 21. 9. 97 ČÍSLO 6

Divadlo jako prostředek vyučování

Pod tímto titulkem jsem se snažil ve Femadáčku číslo 3 na loňském FEMAD popsat práci v semináři C, vedeným Romanem Musilem, učitelem dramatické výchovy na Střední pedagogické škole v Berouně.

Seminář C je určen učitelům. Zajímal mne způsob vedení semináře, hledání námětů, jak se může divadlo stát prostředkem vyučování.

I v letošním roce se Roman snažil své posluchače - ale ne, přesněji, přímé aktéry semináře orientovat, jak vybírat inscenace pro "povinnou" návštěvu školy, jak připravit sebe - pedagogy a jak žáky na společnou návštěvu divadla. Jako divadelník jsem byl překvapen, jaká je skutečná praxe. Z hrůzou jsem zjistil, že dochází i k takovým extrémům, že nejen žáci, ale někdy i učitelé nevědí, na co vlastně jdou. Na které straně je chyba? Na vedení školy, na učiteli, na divadelnících? Začali jsme tedy rozebírat situaci ze čtyř pohledů. Z pohledu dětí - diváků, z pohledu učitele, z pohledu divadelníků a zajímavý by byl i pohled sponzora představení.

Děti požadují, aby představení bylo zajímavé svým tématem, příběhem, provedením, aby bylo vhodné pro jejich věkovou kategorii. Zajímalo by je i setkání s herci na besedě po představení. Toto vše jim může být, ba dokonce mělo by být splněno.

Učitelé často postrádají informovanost o představení, o autorovi, postrádají právo volby výběru, podporují požadavek dětí, setkání s herci na besedě. Podobné požadavky jdou i ze stran divadelníků a případných sponzorů.

Sobotní odpolední setkání bylo věnováno inscenaci karlovarského souboru Divadla Dagmar Mezipřistání na Andělské hoře. Překvapily mne první odpovědi na položenou otázku, zda by uvedené představení koupily pro svoji školu, pro svoji třídu. Většina přítomných se vyjadřovala záporně. Co jim na představení vadilo? Délka představení - příliš dlouhé, regionální záležitost - nepřenositelná, používání vulgárních výrazů, příliš mnoho his-

torických informací v expozici - nelze zapamatovat, co vlastně představovaly herečky, byly to čarodějnice na zřícenině, byly to kavky. Zajímavé, že nejméně seminaristy - učitele zajímal vlastní příběh.

Debata se v dalším dostala do problému, jak využít představení pro vlastní výuku a ve kterých vyučovacích předmětech. A pak to začalo. Čeština, angličtina, občanská nauka, hudební výchova, dějepis, zeměpis, atd. - dokonce i fyzika, chyběla snad jenom chemie. Najednou byly nepodstatné prvopočáteční problémy a inscenace byla přijata kladně.

Dopad Romanovy praktické výuky na seminaristy je z mého pohledu kladný a plní svůj úkol. A to je kladem tohoto nevšedního semináře.

- zapsal Vlastimil Ondráček -

Seminář A (Alena Urbanová, PaedDr. František Zborník)

Loutkářský soubor Čmukaři Turnov představil hru Sadoděde, sado-děde. Podle většiny z třiceti lidí, kteří se zapojili do odpolední debaty skupiny A, to byla nuda. Dle slov dr. Zborníka šlo vlastně o anekdotu, která byla násilně rozvedena do třicetivte hodiny. Povídání nakonec sklouzlo k hledání odpovědi na otázku: "Má tato hra právo divadelní existence?"

Problémy:

- ⇒ jsou hlavní hrdinové vypravěči, kteří splňují divadelní vztah?
- ⇒ když něco stavěli, tak to nemělo účel
- ⇒ nedokonale scéna, sem tam něco chybí
- ⇒ není-li divadelní řád, nefungují ani fóry
- ⇒ herci slouží technice divadla, sami nemají co sdělit, účelem je natáhnout čas
- ⇒ pan Ipser text odříkával jakoby bez zájmu (Vysvětlení - dřívější partnerka Jaroslava Ipsera byla "hrrr", on působil jako "prrr". Současní partneři Jaroslav Ipser a Daniela Weissová jsou si hereckým výrazem velice podobní, a to nefunguje)
- ⇒ je z toho cítit, že to byla pro herce komedie, která je nebavila
- ⇒ hra negradovala

Během představení se neustále zdůrazňovala slova "při troše fantazie". Bohužel, jak se hodnotící skupina nakonec shodla, i při troše fantazie museli konstatovat: "Čmukařům se tentokrát nezadařilo."

Mezipřistání na Andělské hoře

Tak se jmenovala hra divadla Dagmar z Karlových Varů. Podle většiny zúčastněných se jednalo o zbytečně dlouhý příběh pospojovaný ze tří pověstí, které se vyznačovaly klesající kvalitou a nevhodným rámcem. Ně-

kterí se přiznali, že očekávali konec u druhé pověsti, tedy po kramářské písni. Prý by to nebylo na škodu.

Nedostatky:

- ⇒ nepevný rámec, kdyby byl jasně určený, bavilo by to
- ⇒ příběhy samy o sobě nejsou příliš zajímavé, jedná se o pověsti podobného žánru
- ⇒ dlouhý příběh a na konci fádni
- ⇒ problém ve scénické a režijní složce - nepracuje se s prostorem, naneslo se moc materiálu, který byl k ničemu
- ⇒ nenalezený klíč k tomu, co to má být žánrově
- ⇒ neujasněné, kdo jsou ty dvě postavy, které přistávají (podle jedné z hereček - Lucie Domesové - není její postava původním určením pták, má se teprve ptákem stát. Pták tady symbolizuje znak toho, co přetrvává na hradech)

Klady: výborný herecký projev obou představitelů
herectví Hanky baví, chytne, je nesmírně živé, vtáhne do děje

Průzkumná skupina dětí (Mgr. Marie Poesová, Eva Kodešová)

I když tentokrát nebyly děti unavené, přesto nedovedly vyjádřit, o čem "Mezipřistání na Andělské hoře" bylo. Jejich názory z nich paní vedoucí vytahovaly pomocí kreslení barvou, která měla vyjádřit pocit ze hry. Kreslily malé děti, starší říkaly názory. Kreslit se totiž bojí.

Barevné pocity malých dětí:

moc nebavilo, něco nezajímavého
dobrá nálada
různá nálada, ze začátku nebavilo, pak ano, když přilétla druhá vrána
ze začátku nuda, pak se to zlepšilo, pak zase nuda

Slova starších:

ze začátku bavilo, pak nuda
bavilo - "ozářený" příběh
ke konci lepší
dlouhé

Za zmínku stojí také volné asociace, slova, která napadala děti, při vzpomínce na hru. Tady některá jsou:

přistání, pes, dveře, zkažený divočák, zápas, útěk, děj, maják, krabice, kostry, vysvobození, zkouška, pověst, chvíli klid, noc, hradby, vrána

(pozn.: Pták byla kavka. I když děti nerozuměly ani anglicky ani německy, nevadilo jim to, protože to byla sranda...)

Děti také sdělily, o čem podle nich jednotlivé pověsti jsou:

1. pověst - o Anglii a o útěku (ale kam utekly, to nevěděly)
2. pověst - srandovní
3. pověst - muž s tváří vlka, který chtěl holku za ženu, protože byl kanec. Poté nastaly dohady mezi staršími a mladšími dětmi. Mladší tvrdily, že si chtěl vzít holku za ženu. Starší - chtěl ji zabít. Přítrž dohadům učinila dívka z osmé třídy - chtěl ji znásilnit.

(pozn.: Malé holčičky by ho nechtěly za muže.)

Herečky, které byly podle dětí dobré, to měly zažité a věděly, jak se hýbat a působit na diváky. Brylatá paní prý přežila z dějin a byla to bílá paní. Druhá žena přiletěla z budoucnosti, protože nebyla normální, jelikož uměla lítat. Nakonec dostala vránu, a tak se dostala do historie.

Na závěr nesmíme opomenout diskusi mezi paní Urbanovou a panem Zborníkem. Paní Alenka vysvětlovala, proč chápe, že bylo "Mezipřistání" tak dlouhé: "Když vezmete dítě do divadla, složitě ho svlékáte a pak oblékáte, tak chcete, aby představení bylo delší než dvacet pět minut." Dr. Zborník: "Ve veřejných domech se taky muž kvůli pětadvaceti minutám svlékáne."

- s veselou dušičkou a unavenou ručičkou zapsala Štěpánka Mikešová -

Seminář B (M. Schejbal, V. Zajíc, D. Nacházlová)

Loutkářský soubor Čmukaři Turnov - Sadoděde, Sadoděde ...

Soubor je znám již roky mnohé, řada jeho skvělých představení je známa mnohým, takže mohlo auditorium ihned "zaútočit" :

- nudil jsem se v některých pasážích (hledání), pokud hráli s loutkami, byli to opravdu Čmukaři, jinak nikoliv
- zdoluhavé, jeden pomalejší než druhý, jakoby chyběly "třetí" ruce
- scénograficky velmi pěkné, ale - méně by bylo více
- scéna někdy spíše vadila hercům
- také ohlas dětského publika nebyl právě nejskvělejší
- jakmile herci opustili loutky a vyšli dopředu, tak se přestali líbit
- práce s loutkou se líbila, i hlasově byli s loutkou lepší
- nenabídlí divákovi žádnou cestu, aby šel s nimi

Dotaz (M. Schejbal): Zdá se vám příběh natolik nosný a natolik dlouhý (naplněný), aby vydal na celé představení?

- nikoliv
- během představení se vlastně příběh stal nepodstatným
- představení chybí i vztah herců - civilů - k příběhu

Shrnutí:

To, co bylo původně vytvořeno - příběh jako takový - z tohoto představení vlastně zcela vymizelo. Cíl byl zaměněn za prostředek, čímž se příběh rozmělnil. Scéna vypadá skvěle, ale nedá se s ní pracovat ve smyslu inscenace. Někdy technicky komplikované a nefungující věci ničí temporytmus, mizí napětí a vztah mezi inscenátory a příběhem.

Upozornění:

To, čemu se říká civilní herectví, musí být ve skutečnosti velká stylizace (nesmí zde chybět ono "jako").

Psycholožka:

Děti jsou nesmírně tolerantní diváci, ale je třeba na tomto nestavět, nespolehat na to. Děti představení sice vezmou, ale vzniká velká škoda. Nebylo vidět, že herci chtějí něco sdělit.

Divadlo Dagmar Karlovy Vary - Mezipřistání na Andělské hoře

- jako dospělý divák jsem si opravdu přišla na své. Skvělé herecké výkony, příjemný pocit. Jen určení pro děti od 8 let bych nevzala, spíše starší

Trochu se začalo diskutovat o tom, že příběh je krajový a jako takový má také v místě určení lepší dopad, což bylo ale ihned vyvráceno dalšími účastníky.

- představení je dost dlouhé a nabitě spoustou informací, menší děti asi nestačily vnímat
- herecké výkony, zaujetí, vztah herců (hereček) k příběhu zcela převálcovale příběh. Příběh byl spíše vyprávěný. Ale pozor - v žádném případě mě nenudil.
- 3. příběh měl stejný princip jako 1., to se hůře sledovalo (souhlas některých dalších). Víc se líbila písnička s obrázky, proto třetí příběh již nebyl tak vnímán
- ptáci mohou všechno - skvělý nápad !!!!

Shrnutí:

Představení bylo původně testováno na členech dramatického kroužku a bylo zjištěno, že děti od 8 let jsou schopny příběh vnímat. Ale hraje se pro starší - kolem 12 let a výše, tedy i pro středoškoláky a s úspěchem. Nádherný vztah hereček k příběhu, k divákovi !!!! Fascinující herecký projev Hany Frankové (D. Nacházelová)

Konec - nápis na kostce v konci 2. příběhu nevalil, protože bylo hráno tak, že konec ještě není. Herečky se neustále odvolávaly na "tady a teď" -

skvělá aktualizace. Nenásilná. 3. příběh by mohl být trochu potlačen, má příliš mnoho prostoru. Lépe směřovat rychleji ke konci, k rámci celého představení.

A co na to děti:

Podle rozvíjení diskuse to vypadá, že se děti nemají o co opřít - tedy o příběh. Spíše se vyjadřují v pocitech, což je ovšem skvělé.

- příjemný pocit, skvělá nálada, pověsti se velmi líbily, zvláště ta poslední
- i u dětí herečky svým vztahem a výkonem převážily příběh
- němčina a angličtina nevadily - patří to tam
- 3. příběh zavání malým "tabu", proto láká
- trochu rozpaky nad tím, co Hanka a Lucka představují, zda jsou či nejsou lidské bytosti

Pokud se děti vyjadřovaly barvami, používaly pouze barvy výrazné, veselé a příjemné.

- příjemně a vesele zaznamenal Jiří Hlávka -

Vzkazy od D2

Tři prasátka - Divadlo Minaret Praha

postavám:

- vlk vypadal jako kočka (i hrál)
- udělej něco s tou vadou řeči, milé prasátko
- Mašíku, není důležité pořad jen žrát
- Šašík hezky mluvil pisklavým hlasem a byl nej

hercům:

- byli jste skvěle srandovní a měli jste boží ocasy
- víc energie

obecně:

- spíš bych na to pozvala svou mladší sestru než sebe
- chvilka to bylo dobrý a chvilka to bylo hrozný
- představení bylo bez děje
- ta písnička se tam docela hodila
- bylo to hezký, malým dětem jste se líbili
- bylo to legrační
- šla bych tam ještě jednou, jen kvůli Šašíkovi
- nikdy jsem neviděla barevné hlavy

O černém beránku a bílém vlkovi - Divadlo Hudradlo Zliv

- děcka to zahrála líp než dospělí (poznámka: porovnání se Třemi prasátky)

- tady vlk vypadal tak, jak by měl
- šla bych ještě jednou
- bylo to výborné, šla bych na to klidně 100krát
- hezký zpěv

Píšťalka - Divadlo Hudradlo Zlív

- já jsem nechápala ten začátek, jinak to bylo pěkný
- pozvala bych na to celou svou rodinu
- líbily se mi stařenky, byly nejhezčí
- pěkně to zahráli
- líbilo se mi tancování

Přímo od hrajících:

- dobře se to hraje
- bylo to docela dobré publikum
- měla jsem trému

Sadoděde, Sadoděde - Loutkářský soubor Čmukaři Turnov

- moc dlouhý
- trochu se mi to líbilo
- bylo to pro moc malé děti
- líbil se mi skládací dům
- už jsem věděla, co kdo řekne
- při trošce fantazie
- bylo to hezký, ale zapracujte na tom
- nedrží to pohromadě
- pěkné loutky (až na krále)
- nejlepší byl Sadoděd (loutka)
- loutky byly dobré, byly dřevěný

Mezipřistání na Andělské hoře - Divadlo Dagmar Karlovy Vary

- bylo to pěkný ale dlouhý
- pěkné rekvizity
- historie mě nebaví
- uměly hezky měnit hlas
- samy dvě... hezké
- pěkné vyprávění
- hezký zpěv, líbila se mi ta dlouhá píseň
- pracovaly jste ze všech sil
- pěkné postavy a rekvizity
- kostky super
- vše bylo zajímavé

- postavy byly eňo ňuňo
- nejlepší to bylo s tím Hugem.

Seminář dětí D3 (14-16let)

Tři veselá prasátka

- Jiné názvy: Stavění domů
Výlet do Afriky
Kočka vlkem
- Jaká květina: kopřiva, kukuřice, tulipán, bukvice
- O čem to bylo: o třech veselých prasátkách, malí, hloupí, mají si dávat pozor.
- Pocity: Jen jednomu z nás se představení stoprocentně líbilo. Ostatní ho přijali s velkým počtem výhrad: mizerné líčení, vlk vypadal jako kočka či divoké prase, nesouhlas s použitím útržků jednotlivých pohádek. Bylo to dlouhé už od začátku, nedodržování řádu prostoru (stavění domů), scéna nevyužita, neshody s realitou.
- hezké nápady - slon, auto
 - veselá pohádka pro malé děti

O černém beránku a bílém vlkovi

- Jiné názvy: Rozlišná zvířata
Beránek a vlk kamarádi
Hon na beránka a vlka
Jak vlk s beránkem přelstili pastýře
- Květina: pršovka (bouřka), ladaňka (drobný modrý kvítek), fialka, jetel
- O čem to bylo: - vyloučení z kolektivu, když se někdo chová jinak, má jiný názor, odlišuje se - tento problém existuje mezi lidmi ve značné míře
- přátelství
- Pocity: strach, napětí, očekávání
- Všem se moc líbilo, vtipnost, zcizující prvky, herci se vžili do svých rolí, věřili jsme jim, co hráli. Každý si z toho něco odnesl, představení pro všechny věkové kategorie.

Píšťalka

- Jiné názvy: Tři dobré víly
Tři dary
Jak píšťalka zachránila Honzíka
Soud

Nespravedlnost
Odcizené dary
Kvěтина: sedmikráska, heřmánek, bodlák
Pocity: veselé, dobře to dopadlo, soupeření, vnitřní barevnost,
milé, příjemné

Představení jsme všichni kladně přijali, ocenili jsme vtip, herci hráli zevnitř, zpívání písniček bylo hezké, zcizující prvek.

Na začátku se nám nelíbila hádka mezi mladšími a staršími, šlo o souboj Janka a třech vil proti ostatním, kteří požadovali děvče - hrdinku.

Mezipřistání na Andělské hoře

Jiné názvy: Tři krátké pověsti
Školení
Učení od staršího
Dějiny se mění
Čarodějnice
O čem to bylo: o krásné krajině Karlových Varů
o Andělské hoře
o dějinách a historii
o vyučení se na průvodkyni

Představení se nám vcelku líbilo, výhrady - nejasnost koho herečky představují, čarodějnice či kavky?

- 1.příběh - jak vznikla Andělská hora, vzpomínáme si na něj těžce, nevyužitá pohyblivost loutek (ruce)
- 2.příběh - hezký, jasný
- 3.příběh - loupeživý rytíř (kanec, prasák), terorizuje okolí, má právo
1.noci, znásilňuje dívky - vše pochopeno (nejvíc to bavilo chlapce).
Spokojenost s hereckými výkony a s hudbou.

Sadoděde, sadoděde

Jiné názvy: Hrušky a švestky
Ovoce
Zase za hruškou
Povidla už nechci vidět

Nikomu se nelíbilo na sto procent, všichni jsme se shodli, že se nám to líbilo, ale s výhradami: bylo to suché, nic zajímavého, monotónní. Zajímavější byly loutky, než živáci.

- herci byli na představování kulis
- nejasný pro nás byl Honza, jak se tam dostal, a když přišel, šel hned na hrušky
- nemůžeme se domluvit v jakém pořadí šel Honza pro hrušky

- staroděd byl na Honzu i na princeznu hodný
 - byl divný, že se nepomstil králi
- Myslíme si, že se lidé většinou hádají o ničem, ale z toho představení to zase tolik nevyplyvá. Konec byl nejasný.

- sepsali členové semináře D3 -

Kalendář akcí - září, říjen, listopad a prosinec 1997

- 27.-28. 9. Inspirace '97 - Letohrad, východočeská regionální přehlídka
- 10.-12.10. Národní přehlídka scénického tance Tanec Ústí nad Orlicí
- 11.-18.10. Krakonošův divadelní podzim, národní přehlídka venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou
- 11.-18.10. Kurs praktické režie ve Vysokém nad Jizerou
- 12.-18.10. Seminář Klubu režisérů SČDO při KDP ve Vysokém nad Jizerou
- 23.-26.10. Nahlížení '97 Bechyně, 10. celostátní dílna mladých divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 24.-28.10. Živé divadlo - Brno Lužánky, divadelní dílna směřující ke kořenům divadelní tvorby
- 6.- 9.11. Popelka Rakovník, národní přehlídka souborů hrajících pro děti
- 14.-16.11. Seminář scénického svícení SČDO v Čelakovicích
- 29.-30.11. Kaškova Zbraslav, II. ročník nesoutěžního festivalu jednoaktových her
- 5.- 7.12. Faustování Bechyně, národní přehlídka loutkářských souborů hrajících pro dospělé

- Vyhledal a zaznamenal Ondráček -

Zapište si do kalendáře !!!

26. ročník FEMAD se uskuteční v termínech 18. až 20., a 25. až 27. září 1998.

Seminář scénického svícení

Svaz českých divadelních ochotníků spolu s Kulturním domem v Čelakovicích připravili na víkend 14. - 16. listopadu 1997 další seminář scénického svícení. Náplní semináře budou kromě teorie především praktické ukázky spolupráce režiséra - výtvarníka a osvětlovače. Lektori opět Rudolf Felzmann, ředitel a režisér Městského divadla v Děčíně a dlouholetý osvětlovač Divadla bratří Mrštíků v Brně Václav Müller. Podmínky účasti budou zveřejněny v Amatérské scéně.

- Ondráček -

Autorská práva

V současné době se připravuje dohoda mezi DILIA, divadelní a literární agenturou a Asociací pořadatelů kulturních akcí (profesionální zařízení) o zajišťování autorských práv a udělování souhlasů k uvádění děl. Do tohoto jednání vstoupila i Amatérská divadelní asociace - ADA - a Svaz českých divadelních ochotníků - SČDO.

DILIA jako ochranná organizace autorská ve smyslu zákona č. 237, působící v rozsahu oprávnění uděleného ministerstvem kultury ČR, chce těmito dohodami zajistit důsledné zabezpečení ochrany autorských práv při realizaci divadelních představení nebo jiných forem uvádění děl na divadelní scéně.

Půjde hlavně o zjednodušení agendy, aby výkon správy autorských práv a práv autorskému právu příbuzných probíhal s minimální administrativní zátěží a byl schopen transparentně prokázat naplnění autorského práva.

Obě občanská sdružení t.j. ADA i SČDO ve svých vnitřních informacích budou soubory o těchto podmínkách informovat a dají je pochopitelně ke zveřejnění do Amatérské scény.

- Ondráček -

Jen počkej, Jarouši!

Tiskařský šotek je potvora nemilá, fialová a většinou anonymní. V případě našeho Femad'áčku má tato pravopisuvzdorná šelmička jméno. Znáte ji téměř důvěrně, neboť se kolem naší redakce ochomýtlá nejvytrvaleji z celého redakčního sboru. V době vzniku této plamenné obhajoby se v našem počítačovém kamrlíku kaje a ošívá se slovy: "Na někoho se to musí vždycky svést." A tak to tady veřejně svádíme. Za všechny chyby včerejšího Femad'áčku může Jára Vondruška mladší. A možná může i za nedostatky v minulém čísle a také předminulém a předpředminulém a předpředpředminulém a předpředpředpředminulém a předpředpředpředpředminulém a ...

- spravedlivě rozhořčená redakce -

IPB

K realizaci letošního ročníku FEMAD přispěli:

Kromě grantu poskytnutého MK ČR pro divadelní spolek VOJAN v Libici nad Cidlinou:

OÚ v Libici nad Cidlinou

ARTAMA Praha

Městská knihovna Praha

ADA

České středisko ASSITEJ

MěÚ Poděbrady

OkrÚ Nymburk

SČDO

Sponzoři:

IPB oblastní pobočka Praha - střední Čechy

VARI Libice nad Cidlinou

Zvláštní poděkování patří:

- ♦ panu doktoru Součkovi, řediteli základní školy v Libici
 - ♦ paní Potočkové, ředitelce místní mateřské školy
 - ♦ libickým hasičům
 - ♦ členům divadelního spolku VOJAN v Libici nad Cidlinou
- A vám všem, kteří jste se jubilejního 25. ročníku zúčastnili.

**Zpravodaj 25. ročníku FEMAD v Libici nad Cidlinou
12.-14. a 19.-21. září 1997**

Vydává nákladem 100 výtisků z pověření Přípravného výboru FEMAD '97 redakční rada ve složení: odpovědný redaktor Mgr. Ludvík Horváth, redaktoři: Vlastimil Ondráček, Jiří Hlávka, Štěpánka Mikešová, technická spolupráce Jaroslav Vondruška mladší, grafika a ilustrace: MUDr. Václav Morava.

Cena : 2,- Kč